4569
Б

МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО.

„ТОВ. СОНЦЕ“

РЕВФУТПОЕМА.

(1919).

ХАРЬКОВСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА
№ 4569

11 82319

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРН. КОМІТЕТ.
УКРАЇНСЬКА СЕКЦІЯ. БЮРО ПРОПАГАНДИ.
НАР. КОМ. ОСВІТИ.

2541

КИЇВ.
Друкарня «І. І. Чоколов», В.-Житомирська ч. 20. ::: 1919.

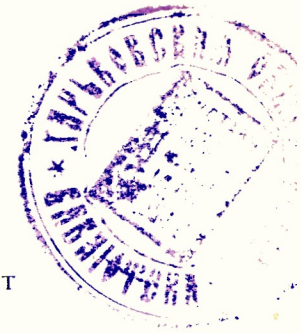

Тов. Сонце.

Ревфутпоема.

Вступ.

Розгубилися напередодні великих свят
Розірвали люди
І може ніколи, ніколи не простять
Ображені груди,—
Стомлені на передодні залізних свят.

І сказали, що ніхто не винний
І промовили всім душам і всім серцям.
Неминучого руху ніхто не спинить
І ніхто не помітить ям—
І ніхто, і ніхто, і ніхто
Не захоче лягать посеред дороги
І кождий жаліє своє пальто,
І кождий обмацує свої ноги.

Не збивайтесь зі шляху,
Бо не хочеться думать
Бо ми заплутаємось,—
Не відходьте, не розбігайтесь
Всі разом—
Душі в спільне змаганнє.
Не збивайтесь, не росходьтесь по манівцях
Бо ми заплутаємось і не зійдемось
І загубим зорю.

Зорі владають—
Засвічені нами
Зорі в димну ніч
Підпалену нами,—
Загине, хто відірветься
Пропаде, хто втеряє ногу
Не пристане, хто загубить пульс.

І скільки вас, блідих і ніжних
Що довіряють Сатурну
Хто сполучив з душею сатурновий знак,
Околені,
Розгублені без мети
Відбилися від шляху
Піддалися гіпнозній силі,—
Стомились, обезуміли без майбутнього.

Маніфест.

Марш.

Розносить буря всесвітній пожар.
Хитаються будови, корчиться світ.
Там, де пройшли, вже немає хмар,
І сходять червоні зорі над сутінками віт.

І блисне сліпуче сонце, і запалають міста і села,
І зворухнуться серця одверті у золотому огні.
Приходьте до нас, у кого обличчя веселі,
Хто життя не шкодує у червоній борні!

Темні сили рідіють. Заженем їх у нори!
Розіпнемо на стінах, хто коритись не міг!
Хай покриють всю землю червоні прапори—
Лише той веселий, хто світ переміг!

I.

Схвилювалось синє море до дна.
Пішов галас по всій землі.
Хто каже, що надходе весна
І зашелестів молодий ліс.

Схвилювалося море до дна.
Пішли грюки по всій землі.
Цього року буде рання весна
І вода затопить ліс.

І здрігнуться віки до дна.
І прорветься огонь з землі.
І освітле нетри весна.
І захитає буря ліс.

Розітнеться підземний грюк
Здійметься порох з ним
Затріпоче міліоном рук
Загуркоче пеклом рим.

Розгойдає сліпучий крик
Замигоче блідим огнем
І побачуть, що хтось вже зник
І зажадають стальних поем.
Але стримать той гук не міг
Одноротий шалений вий
І залоскоче над містом сміх
І відгукнеться безжальне—бий.

Загуде із ночі.
Рявкне переляканим вибухом.
Місто витріщить очі,
Сколихнеться глибоко.

Обтягується червоним.
«Хай живе революція!»
Тягнеться підбита ворона
По Прорізній улиці.
В перший такт не попали—
Загули хто куди
Але всі пізнали
«Інтернаціоналю» мотив.
Буржуй на дорозі на біду.
«Смерть контр-революції!»
З великим червоним бантом сказав:
«Завсігди
Ми за революцію».
Буде жалітися хто не повіре—
Можна йому показать на плякат.

Очевидно
Хтось буде пити за нову віру
А хто буде плакать.
Пролетів грузовий з симетрією баґнетів
Закахикали від бензинодиму.
І підкреслили: з буржуя ми зробимо котлєту:
Нічого панькатися з ними.

Перетягли через всю улицю
І задерли голови—
Подивись, кажуть, як здорово
І в очі не мулить.
А як буде вночі!
Ге-е! Це тобі не «Salon d'Art»,
Тут і не пахне пасажем.
Просто тобі снопом як ударе,
Ніби між очі кулаком, скажем.
От тобі й мистецтво!
Музу стягли,
Крутнули разиків зо-два.
Божкались: що за рвецтво,
Що за хулігани, неуцтво
І прочі слова.
Аж тут справа не в тому!
Хоч умірай, хлопче—
Немає життя конче,
Не розсипайся золотом.
Ну й перетягли ж!
От же й постарались!
Віник обмокнули в фарбу
Пообмотували лихтарі
І наказали:
«С в я т о».
І було дійсно (свято).
Ну й же ж а-а-а!..

II.

Переходили засніженим бруком
У відтінках каламутних хмар
Небо гнівалось, земля відповідала грюком
І гупав черговий удар.
Червоними язиками роскидалася мрія
Кождий крок відмінювався фільма миміатюр
Всі поспішають до залізного змія
Всі благословляють вокзальний мур.
Метушилися заклопотані натовпи
В шуканні невідомих доріг,
Підпирали навхрест телєграфні стовби
Бетонний ріг.

А потім подавали потяг
Загули паровози
Гамір зливавсь у руйнуючі погрози
І було сухо в роті
Сіріли фіґури в рухаючім барельєфі
Гуділи виґуки і затрівожені дзвінки
.Валялась під ногами брошурка Тефі.
...Два ешелони вже рушили за Київ!
Було небеспечно на бушуючім пероні
Геть хто без діла
Зливаються сірени в ухаючім стоні
А по той бік гуркоче автомобіль.

І ще один ранок.
На небі було написано:
«В с т а н ь».
Хтось тикав пальцем на спис
І захопив обранець.
Виліз замурзаний
Крутнув рушницею
І попав у пузо.
Масло с паляницею.
«Советская Типография»!
Оперний Театр!
Винесли заколотого графа
І останню звістку с Татр.

Небо душить місто пасмами похмурими,
Улиці здрігуються захватом випадкових драм,
Пробіг гуркітно автомобіль навантажений літературою
Назустріч завойованим дням.
Саме час як виходить вечірня ґазета
Хлопчаки розбігаються з вигуками «комунар»
Починаються перші pas вечірнього менуета
Ворушиться світлотінями мокрий тротуар
Улиці розбігаються огневими хвилями
В тремтячих іскорках залізного попурі
І здрігається небо зачарованими крилами
У-такт затурбованій грі.

Стікає вода по трамвайних рельсах,
День зупиняє ходу.
Все перечули, ждуть останньої версії
І розгукнув: іду!
Слава Богу!
(Отримав ляпаса)—
Загубив останню змогу
Всі очі випас.
Вечірня ґазета!
Одгукнулось по всіх кутках
І затріпотіло серце поста
І просвітлішав жах.
Вечірня ґазета!
Як там Одеса?
Хочеться дредноутового перуета
Після зашторено меси.

Осліпли великі улиці
Стікає вода при лихтарях.
Немає місця муці
Заким чутно—гряк,
—Гряк!

Дихає ніч знакомим вітром
Після сонечного дня.

Всміхнувсь Хрещатик тогорічним привітом
Росстебнув пальто і капелюх здійняв.
Завтра день прокинеться і приголубить усе росхрістане—
Усе хлопьяче і молоде—
Омайнрідене, омонтекрістене —
Ранком весняним по улиці йде.
І роскаже зустрічним паннам
Про дихання вечірніх рим
Здивує вічнознакомим і вічнонежданим
Захвилює в арпеджах гри.

III.

Сміливим рухом
Видряпались по бруку
І потухли,
І повисли руки.
Відпочивають на рівному місці
Усе висить на своїх гвіздках
На небі місяць,
Електрика в лихтарях.

Ждуть з-за рогу залізних коней
Іскор від камня,
Може ще блисне багрово-червоне
В очах неминучим стане
І переконає неїмовірних
Заким ніч потухне
Про субстанціональність металю і гамірниї
Рух.

Випливали сизі дими з-за міста
Вквітчались оранжевими стьожками
Переливались вилиском намиста
І мінялись казками.
На небі ювилей Тараса Шевченка
На сході висовують сліпучиї плякат
І шумлять людські віти —
— енко
— енко
— енко
І крутивсь скажено й бестолково світовий циферблят.

Уже зійшло.
Уже день.
Брязнуло перше без слів
А потім —
Дззе-нь!
На пляцу трибуна.
Всі, всі до центру!
Зараз повезуть труни
На цвинтарь.
Глянь, хто може!
Хто не міг, сховався.
«Боже, боже»
З льоху озвався.

Червоне!
Червоне!
Червоне!
Сонцеві перше слово!
Голова у мідь дзвоне!
Не треба розмов!
І заговорив тов. Сонце.
«Сніг уже ростає.
Треба тачок конче».
І хтось відгукнув:
«Є».

День був дуже пекучий.
Ждали вечора.
Піт котився з натовпеної бучі
Закликали фельдшера
І просили води.
Руділи й мерхнули високі плечі
І благали:
Прийди!
І прийшов вечір.

Зостався оден на пляцу
Біля Міїської Думи.
І шептав без плачу

В задумі:
Це ж тимчасово.
А далі? —
Візьме останній слово —
Ну і що ж?
— Ціаністий калі.
?
Зле.
Зовсім спокійно!
? Залишиться довічно мале
? Ритмично і мельодійно
Фі.
Це ж тільки епоха.
Тема: Міф і
Блоха.

Залишивсь оден на трибуні
Місяць був високо над будинками.
Вже позлітали на небо дурні.
Спостерігав на шпиньках.
Але ж була ніч.
Уже полягали спать.
Ворушиться слизький брук.
Відпочивають на рівному місці.
Усе висить на своїх гвіздках.
На небі місяць
Електрика в лихтарях.

IV.

Виводили армію з міста
Щодня зникали непомітно
Опустіли улиці
— На фронті.
Без вигуків і без парадів
Ніби буденно
(Невже кінець)?
Лязгали грузовики
Тріскали машин
Шини

Тротуари натовпом
Праворуч
(Ліворуч)
Плякати на вітринах
(Гідра контр-революції)
Магазіни взяті на учот
Бігали собаки,
Крутили хвостами біля кафе,
Гнались за двохповерховими автомобілями
А я
На розі Фундукліївської й Володимирської
Росставив свій мольберт
Виринув оден с паштетної
І кинув:
— Прозаїк.
І другий:
— Зрадник.
Торкнув мимохідь
Здійняв капелюха
І сказав:
— Романтик.
Сіпнула за рукав:
— Милий.
Вийшов з воріт редакції,
(Портфелем)
Застібуючи пальто
Призирнув:
— Ліберал.
І гукав газетчик
Обірваним чоботом:
— Розумієте
— Розчинили фронт
— Розірвали
— Розігнали розумієте військо
— За Київ
— Привезли свіжої літератури.
От це гаразд!

Розділились між двох ідей,
Переплутались в традиціях,
Оден кричав: я ґеній
І робив ґеніяльну репетіцію
— Згадував Японське Море,
— Тигрову Батарею,
— Озеро Жовтих Лілій
— І Чін-да-лаз.
Сховавсь під ворота
Повертаючись з «Молодого Театру»
Як би спастись від кулі —
— Це не я
Я затримався з Лесем Курбасом,
Потім нас догнав Марко
І стукали кулаками,
Дивились афішу
Маніфестація
А доки що:
Як би дістатися до-дому
(Гоголівська ул.).

Не буду обертатися з «вибачте»
Застерігав лівий поет
Ви мене прочитать доклад покличте
Марка «Баґнет»
Завше можна знайти в Клюбі
Дивіться—плякатить афіша
У мене чоботи грубі
І є вощі в чубі.

Час злішай
Час не жде
Попадай у-ногу
Завтрашній день
Не зважай на осторогу
Небо лоскутками завішай
Землю гуком утопимо
Дзз-е-ень
Час злішай
Викрив брови строго

Час не жде
Попадай в ногу
День
Дзень!

Як би до моря?
Зібрать думки
До купи.
Нерви хорі
Голос хрипкий
Очима лупаю.
Роздягнусь біля Хмельницького,
Покажу всім
Що в мене красиве тіло
Небо надушило низько
Ззім
Два оселедці сміливо.

Продиралось фіолетове сонце між ногами
Плутались проміні,
Верещав мотоцікл—не стежив.
Роскидавсь теплими струйками вітер
(Весна)
Поскидали зайве
Сукні просвічують
Прогулятись вийшов.
Ах, кавярні зачинені
Сьогодні громадське свято
Але зате увечері концерт Собінова
Оратор Затонський.
Потухали шибки на четвертому поверсі
Сірішав брук —
Оранжевими плямами повисли лихтарі.

V.

Стояв—над-вечір було—
Водив пальцем по небі
Поет.
Газета в одній руці

Шептав:
«Десь далеко димарі ескадр».
Притулився до кіоска
Натовп дивився
Шептав:
«Десь далеко димарі ескадр
С пасмами диму».
Хотілось пожежі страшною загравою
Надходила спокійна ніч.
«Десь далеко димарі ескадр
С пасмами диму—
Плавають на Чорному Морі».
Водив пальцем по небі поет,
Шептав:
«Забризкать водою блиски
Огневої ватри,
Знищить,
Розбить».
Насувалась ніч.
«Море з землі посувається до берегів».
Водив пальцем по небі поет
Шептав:
«Десь далеко димарі ескадр».

Зігнутий оповідає сучасну історію
На розі двох пустельних улиць лихтарь.
Світиться Хрест на покинутім соборі,
Благає знищенно: прийди, вдарь.
Зникли зорі на помутнівшім небі,
Прищулився бог в жаданні людських містер.
Але озвалась улиця категоричним «не треба»
І бог схилився на тумбу і вмер.
Плакав вітер дориваючись с поля:
Мені Бога жаль.
Розігнав тіни самотний вистріл с пістоля
І нагадав про камінь і сталь.
Россміялись силуети на темних конях
Хтось запізнілий подумав, що мираж.

Здавалось, що перед ранком ще в мідь задзвонять
Але всі мрії розігнав центральний гараж.
Вискочили,
Загули світанком,
Зашипіли крізь сизий дим.
Зникли силуети, тіни, фіранки,
Прокидається місто, повне залізних рим.

Кричали в-голос—
Камінь
Бетон
Залізо — —
— Всесвіт
Всесвіт
Сталева людина
Огненним серцем
Єдиний владарь
Плянети пан
Блискавками руці
Дротом мередіанним
Броневому автомобілі
— Ворога!
— Ворога!.
Кам'яниці
Залізо
Чорному димі
Відблисками вибуху
Тріскають дзвенять
Ланцюги
Падають
Стовби
Гнуться залізні
— І станув зачарований на сході
— Будинок на червоному фоні
— Окреслений виразно й гордо
Перший будинок нового світу.

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА